

Zdravotní postižení u dospělých

2. BLOK

PhDr. Lucie Procházková, Ph.D.

Mezníky v životě člověka

- ❖ vstup do školy
- ❖ dospívání, volba budoucí profese, profesní příprava
- ❖ vstup do zaměstnání – dospělost

- ❖ Zásadní změny v životě
- ❖ Samostatnost, nezávislost, odpovědnost
- ❖ Rozhodnutí – potřeba podpory

Dospívání (opakování)

- ❖ čas tělesného, duševního a sociálního dozrání
- ❖ emancipace od závislosti na rodině, snaha o postupné „osamostatňování“ (vlastní názor, rozhodování, nesouhlas vs. potřeba pomoci, podpory)
- ❖ hledání vlastní identity a smyslu života
- ❖ navazování vztahů – co je „důležité“?
- ❖ uvědomění vlastního postavení ve společnosti
- ❖ představy o budoucnosti (profesní orientace)

Práce – představy, kompetence u žáků s postižením

- ❖ Reálné představy chybí
 - co, kde, jak často, za kolik...
- ❖ Znalosti, dovednosti, kompetence – během vzdělávání
- ❖ Pracovní kompetence chybí
 - „Klíčové kompetence jsou kombinací znalostí, dovedností a postojů odpovídajících určitému kontextu.“
(Evropský Parlament, Rada Evropy, 2006)
- ❖ Důvod: *Proč pracovat?*

Profesní orientace

- ❖ Pomoc při rozhodování, volba povolání
- ❖ Vytváření předpokladů a správných návyků
- ❖ Podpora motivace
- ❖ Rozvoj dovedností, seznamování s pracovním procesem
- ❖ Zjišťování silných a slabých stránek, přání, očekávání

Profesní orientace

- ❖ Kam po (základní) škole?

ÚKOL:

- ❖ Kdo poradí?
- ❖ Co zjišťujeme?
- ❖ Jak zjišťujeme?

Volba budoucí profese / prof. vzdělávání

❖ KDO poradí? (poradenští pracovníci)

- ❖ Porad. pracovníci na školách
- ❖ PPP – kariérové poradenství
- ❖ SPC – kariérové poradenství
- ❖ Informační a poradenská střediska při úřadech práce (IPS)

Volba budoucí profese / prof. vzdělávání

❖ CO zjišťujeme?

- ❖ druh a charakter zdravotního postižení
- ❖ zájem, přání, seberealizace
- ❖ dovednosti, silné (slabé) stránky
- ❖ schopnosti, samostatnost, soběstačnost
- ❖ vzdálenost školy, podmínky
- ❖ náročnost vzdělávání
- ❖ budoucí pracovní uplatnění

Volba budoucí profese / prof. vzdělávání

❖ JAK zjišťujeme? (prostředky v poradenství)

- ❖ Pozorování
- ❖ Rozhovor
- ❖ Anamnestické údaje
- ❖ Analýza produktů
- ❖ Testy

Aktivity podporující osobnostní rozvoj

- ❖ Zjišťování silných a slabých stránek
- ❖ Sebepoznání, sebehodnocení, sebedůvěra
- ❖ Úkol pro žáky:
 - *Jaký/jaká jsem... Jaký/jaká bych si přál/a být...*
 - *Toto umím. Tohle mi jde dobře.*
 - *Tohle ještě neumím. Toto mi nejde.*
 - *Toto bych se chtěl/a naučit.*

Aktivita - ukázka

KUČAŘ / KUČAŘKA

- Co dělá kuchař / kuchařka?
- Kde pracuje kuchař / kuchařka?
- Co se ti líbí na práci kuchaře / kuchařky?
- Co se ti nelíbí na práci kuchaře / kuchařky?
- Chtěl / chtěla bys být kuchařem / kuchařkou?
- Proč (ano / ne)?

→ diskuse, rozvoj představ, doplnění informací (realita), podpora komunikace, schopnost argumentovat

Příprava na práci jako součást vzdělávání

- ❖ RVP – vzdělávací oblast Člověk a svět práce
 - na všech typech škol
- ❖ Cíl: zprostředkování znalostí a rozvoj dovedností
- ❖ Klíčové kompetence ve všech RVP – pracovní
- ❖ **Úkol:**
 - ❖ Prostudujte pracovní kompetence v jednotlivých RVP (dále ukázky, celé najdete online v RVP). Jaké jsou mezi nimi rozdíly?

Kompetence pracovní (RVP ZV)

Na konci základního vzdělávání žák:

- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na pracovní podmínky
- přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti..., ale i z hlediska ochrany svého zdraví a druhých a životního prostředí
- využívá znalosti a zkušenosti získané ve vzděl. oblastech v zájmu vlastního rozvoje a přípravy na budoucnost
- orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a jeho realizaci...

RVP pro ZŠSp

osvojené hygienické návyky, zvládá sebeobsluhu

zvládá základní pracovní dovednosti

pracuje podle naučeného pracovního postupu

soustředí se na pracovní výkon a je schopen vytrvat při plnění

respektuje pravidla práce v týmu

Přijímá posouzení výsledků své práce

dodržuje zásady bezpečnosti, ochrany zdraví, hygieny

RVP ZV-LMP

zvládá základní pracovní dovednosti, operace a postupy, rozšiřuje své komunikační schopnosti při kolektivní práci

má vytvořen pozitivní vztah k manuálním činnostem

dodržuje zásady bezpečnosti, ochrany zdraví, hygieny práce, ochrany životního prostředí a společenských hodnot a uplatňuje je při pracovních činnostech

pracuje podle daného prac. postupu, návodu, náčrtu a orientuje se v jednoduché technické dokumentaci

je schopen pracovní výdrže, koncentrace na prac. výkon a jeho dokončení

reálně posoudí výsledek své práce

má konkrétní představu o pracovních činnostech běžných profesí

využívá získané znalosti a zkušenosti a vytváří si představu o možnostech svého budoucího uplatnění

Otázka na zamyšlení:

Na co je potřeba dávat pozor při volbě vhodného povolání pro člověka s ...?

Poradenství k volbě profese mimo školu

❖ Poradenství pro volbu školy a povolání (5min.)

❖ **Úkoly k videu:**

- ❖ Co je podstatou poradenství pro volbu školy a povolání?
- ❖ Jaké faktory mohou ovlivnit volbu budoucí profese žáka/žákyně?
- ❖ Jaké oblasti jsou zahrnuty do poradenství (v čem může poradenský pracovník rovněž poradit?)

Profesní příprava

Profesní vzdělávání

- ❖ běžné školy
- ❖ speciální školy

(Speciální) Střední školy

Gymnázium

Střední škola pro zrakově postižené

Konzervatoř pro zrakově postižené

Střední škola pro sluchově postižené

Střední škola pro tělesně postižené

(SOU, SOŠ)

Odborné učiliště

Praktická škola

Střední školství – gymnázia

Gymnázia (úplné střední vzdělávání) – připravují především na další studium

- Rámcový vzdělávací program pro gymnázia
- [Gymnázium pro zrakově postižené](#) v Praze
- Soukromé gymnázium Integra v Brně

Střední školství – střední odborné školy

Střední odborné školy (úplné střední odborné vzdělávání) – připravují na odborná povolání

- oblasti ekonomická, technická, zdravotní, ped., soc. právní, umělecké apod.
- [SŠ pro sluchově postižené](#), Hradec Králové
- [SŠ pro sluchově postižené](#) ve Valašském Meziříčí
- (elektrotechnika)
- [Obchodní akademie](#), Odborná škola a Praktická škola Olgy Havlové, Janské Lázně (video)
- [SŠ pro zrakově postižené](#), Brno
- [Střední škola Aloyse Klára](#), Praha

Střední školství – konzervatoř

Konzervatoř – typ střední odborné školy, připravuje na uměleckou či umělecko-pedagogickou činnost

- Hudba, zpěv, tanec, hudebně-dramatické umění, ladění
- [Konzervatoř Jana Deyla](#) a SŠ pro zrakově postižené, Praha

Střední školství – Odborná a střední odborná učiliště

Střední odborná učiliště (odborné vzdělání) – připravuje pro praxi

- Dvou a tříleté obory, výuční list

Odborná učiliště

- Dvou a tříleté obory
- [OU a Praktická škola Lomená](#), Brno

Praktické školy

- Jedno a dvouleté obory

ÚKOL

- ❖ Na internetu najdete několik profesí dle Vaší volby (s rozdílným místem profesní přípravy a ukončením) a nastudujte si, jaké požadavky jsou na tyto profese kladené (jaké znalosti a dovednosti musí člověk mít).
- ❖ Za jakých podmínek by tato povolání mohl vykonávat člověk s postižením?
- ❖ Představení profesí ve videích – výběr:
 - ❖ Pekař - <https://www.youtube.com/watch?v=qWZULd0MvEs>
 - ❖ Cukrář - <https://www.youtube.com/watch?v=TyBHfLhkYtQ>
 - ❖ Řezník - <https://www.youtube.com/watch?v=KY2o89CXPYA>
 - ❖ Záchraná služba - <https://www.youtube.com/watch?v=Szhn5MhPeao>
 - ❖ Hasič - <https://www.youtube.com/watch?v=v2GgK1VBRnM>

Video a úkol

❖ Extrémní povolání – [Vychovatel v ÚSP](#) (2012) (8min.)

❖ **Úkol:**

- ❖ Popište náplň práce pracovníka v pobytovém zařízení pro osoby s postižením.
- ❖ Co je obtížné při vykonávání toto povolání?
- ❖ Vyhledejte další povolání, která lze zařadit do tzv. „extrémních povolání“. Pokuste se popsat, v čem spočívá náročnost jednotlivých povolání a jaké důvody motivují k jejich vykonávání.

Zdroje

BARTOŇOVÁ, M., PITNEROVÁ, P., VÍTKOVÁ, M. et al. *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve středním školství. Texty k distančnímu vzdělávání*. Brno: Paido, 2013. ISBN 978-80-7315-243-7.

BARTOŇOVÁ, M., PITNEROVÁ, P. a kol. *Strategie vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na střední škole*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-6001-2.

OPATŘILOVÁ, D., PROCHÁZKOVÁ, L. *Předprofesní a profesní příprava jedinců se zdravotním postižením*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5536-0.

PROCHÁZKOVÁ, L., SLEPIČKOVÁ, V. Klíčové kompetence a jejich rozvoj v sociálně-terapeutických dílnách. In VÍTKOVÁ, M., FRIEDMANN, Z. (eds.). *Profesní orientace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 89-96. ISBN 978-80-210-5941-2.